VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za ohýbaným nábytkem a na svatou horu do Bystřice pod Hostýnem

GPS souřadnice: 49.4009302, 17.6729415

Praktické informace

Délka trasy: 5 km (+ 1 km, pojedete-li na Hostýn autobusem, projdete si poutní místo a autobusem pojedete zase zpět do Bystřice pod Hostýnem)

Obtížnost: Velmi lehká trasa po rovince. Nejprve městem, pak přírodou. Pro děti od 3 let. Výlet je možné jet s kočárkem i na kole. Pejsky vzít můžete.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 300 kilometrů zvládnete asi za 3 hodiny. Jedete po D1 do Brna, poté směr Kroměříž, Hulín, Holešov a Bystřice pod Hostýnem.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na parkovišti u zámku v ulici Meziříčská. Zdarma!

Městské informační centrum na zámku:

Otevírací doba: květen–září po–ne 8:00–17:00, říjen–duben po–pá 8:00–17:00

Zámek Bystřice pod Hostýnem

Krátkodobé výstavy

Otevírací doba: duben–říjen út–ne 9:00–12:00 a 13:00–17:00

Prohlídkový okruh s průvodcem:
duben a říjen út–pá 9.00 10.30 13.00 14.30 16.00
květen–září út–ne 9.00 10.30 13.00 14.30 16.00

Prohlídkový okruh s průvodcem se skládá ze tří expozic Městského muzea: expozice Keramika, Bystřické cechy a Pracovna F. Táborského, expozice Historický ohýbaný nábytek a Expozice napoleonských vojáků.

Vstupné: prodej vstupenek v Městském informačním centru – Bystřice pod Hostýnem, které sídlí v areálu zámku, v předzámčí.

Prohlídkový okruh: dospělí – 100 Kč, děti (od 6 let) – 70 Kč, rodinné vstupné – 270 Kč

Muzejní expozice: dospělí – 40 Kč, děti (od 6 let) – 30 Kč, (lze navštívit i samostatně mimo prohlídkový okruh)

WC: na nádvoří a v zámku, také na Masarykově náměstí.

Možnost občerstvení: restaurace Zahájené, Penzion Rondo

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Kroměříž, Zlín, Chropyně, Tovačov, Přerov, Cimburk atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali sourozenci Leoš (14 let) a Veronika (6 let) ze Zlína.

Leo: „Výlet byl fajn. Babička nás v půlce přemluvila, že bychom měli přejít hřbitov a vyjet na Hostýn. Byl jsem rád, že jsme souhlasili. To byla pecka!“

Verča: „Hned jak přijdu domů, zkusím si napařit židli a ohnout ji.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

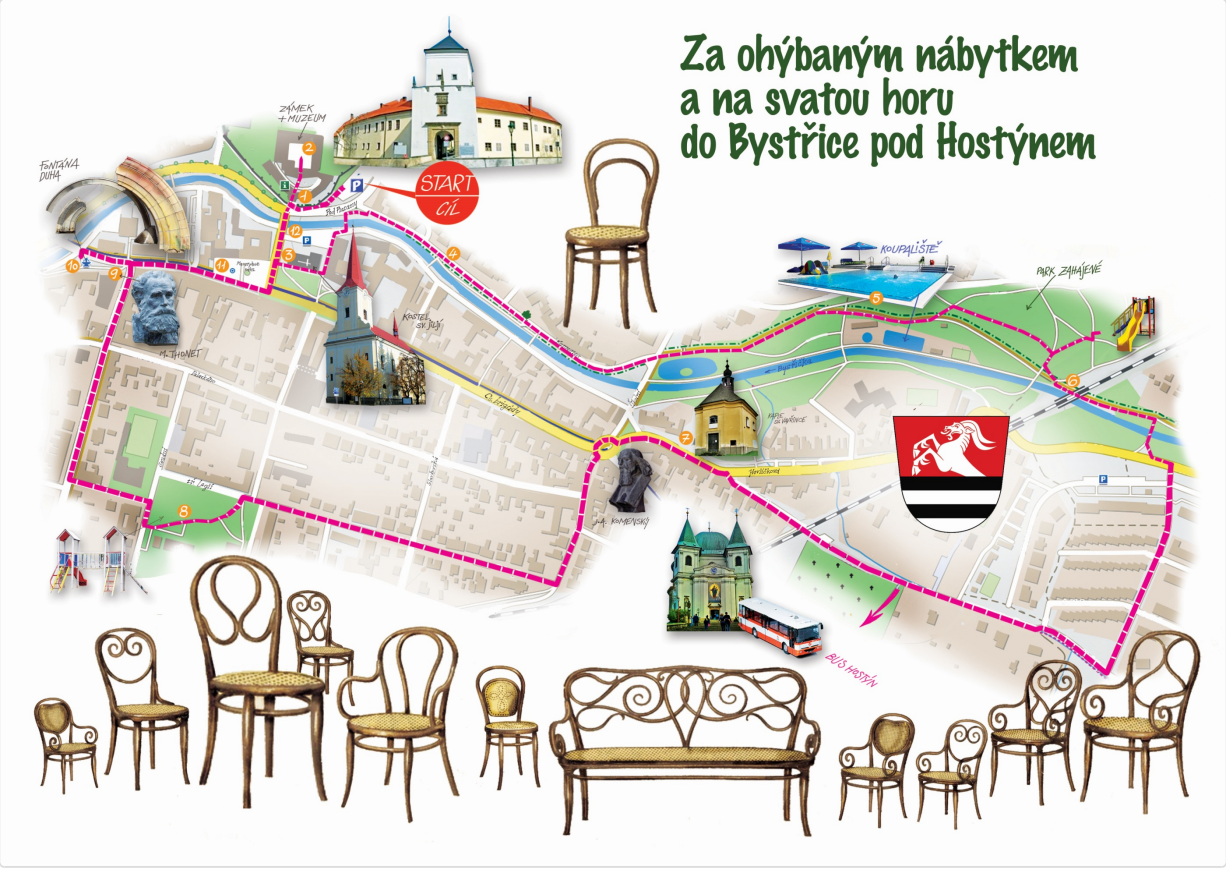
zveme vás do města Bystřice pod Hostýnem, které leží na úpatí Hostýnských vrchů, přímo pod památnou moravskou horou Svatý Hostýn. Ve městě, kde začíná svou svatohostýnskou cestu většina poutníků, stojí za vidění především zámek s muzejními expozicemi, výstavními sály a také sváteční sál, ve kterém se konají koncerty vážné hudby.
Z okna se můžete podívat do parku na kopii sochy generála Laudona, (originál je ve Vídni). A nejen to. Právě v tomto městě Michael Thonet založil tehdy ve světě ojedinělou továrnu na ohýbaný nábytek. Jak ohnete dřevo? Dozvíte se!

Dětem se určitě budou líbit hřiště po cestě, duhový oblouk a samozřejmě hledací úkoly v okolí říčky Bystřice. Trasu si můžete lehce prodloužit, pokud vyjedete autobusem na Hostýn a projdete se i po památné hoře. Kvůli luštění tajenky si nikam nemusíte kupovat vstupenky. Výlet vznikl na objednávku Regionu Kroměřížsko, a proto je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,
dnešní cesta za hádankou povede půvabným městečkem, ve kterém najdete mnoho dětských hřišť. Ale také duhový oblouk a krásný zámek. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do informačního centra na zámku (v době otevírací doby), dostanete za ni drobný dáreček.

Mapa výletu

Doplňovačka

Hurá do výletování!

Zaparkujte na parkovišti nedaleko zámku a rovnou se na něj jděte podívat. Je to jen kousek a hned tam na váš čeká první písmenko do tajenky.

Podívejte se nad první vstupní bránu. Vidíte nad ní dva erby a zamračeného pána, co vypadá jako Viking?

Kdo z vás se teď tváří stejně nasupeně? :)

Vedle příkopu je cedulka s erby majitelů zámku a textem o historii. Podívejte se na erb vlevo.

1. **Jakou má kříž na štítu barvu?**

Račte do zámku dále... Jistě vás zde čeká štěstí nenadálé! :)

Že to znáte jinak a z hradu se volalo takto: „Dále od hradu dále, ať vás nepotká neštěstí nenadálé!“? Máte pravdu. Víte však, co to znamená? Proč takhle strážci příchozí varovali? Bylo to kvůli toaletám na hradech. Záchody v patrech byly řešeny jako výklenky. Prostě si představte něco jako děravý minibalkonek, co trčí ze zdi, a na něm stojí na zeď přilepená kadibudka. Třeba... Variací suchých klozetů bylo vícero. Co měly společné, byl otvor ve spodní části. Co jste do něj pustili, padalo dolů pod hrad vedle zdi. Často se to o ni také rozprsklo. Kdo šel v nesprávnou chvíli kolem, přistálo mu na hlavě voňavé neštěstí.
Tady se ničeho podobného bát nemusíte, na zdejším zámku panovaly „onačejší“ mravy. :)

Zámek v Bystřici pod Hostýnem je zajímavou ukázkou různých stavebních stylů. Je doloženo, že již roku 1440 stála na jeho místě gotická tvrz. Mnoho se z ní ale nedochovalo. Nejprve byla přestavěna v renesanční zámek, později v 17. století přibyla dvě křídla v klasicistním stylu, která navazovala na části starého zámku. Koncem 18. století byla v přízemí zřízena manufaktura na výrobu keramiky. Poslední stavební úpravou byla přístavba tzv. klozetové věže v roce 1889.

Víte, co je klozetová věž? Hádejte! Měli tam splachovací toalety! :)

V předzámčí sídlí část městského úřadu, městské informační centrum, zámecká půjčovna horských kol a také bývalá kaple s Expozicí napoleonských vojáků, tam se seznámíte s jejich životem. V hlavní budově zámku se nachází další stálé expozice, v přízemních prostorách vám předvede své poklady expozice Keramika, Bystřické cechy a Pracovna Františka Táborského. Ve východním křídle prvního poschodí na vás čeká expozice Historického ohýbaného nábytku. V prvním poschodí se konají krátkodobé výstavy a ve svátečním sále koncerty klasické hudby. Tak podumejte, co navštívíte. O pár odstavců níže alespoň něco podrobněji popíšeme. :)

V roce 1827 připadl dědictvím zámek šlechtickému rodu Loudonů, potomkům slavného turkobijce generála Ernsta Gideona von Laudona. Což je přesně ten Laudon, o němž se v české písničce zpívá, že jede skrz vesnici a má bílou čepici. Kdo ji zná, může si ji zapět.

Možná jste teď zmatení, proč se píší Loudonové s „o“ a generál byl Laudon s „a“. Inu, o tom se přou i historici, důležité ale je, že se obě varianty vyslovují stejně a to „Laudon“ s „a“, tak nad tím nebudeme více bádat a budeme si raději povídat, co tento slavný rod pro Bystřici pod Hostýnem udělal.

Prvním majitelem bystřické panství se stal Olivier Karl Loudon, který se zasloužil o rozkvět parku i celého města.
O modernizaci se postaral jeho syn Ernst, předposlední majitel z rodu Loudonů. Zámek díky němu na přelomu 19. a 20. století získal podlahové vytápění a pokoje byly vybaveny moderním nábytkem. O toaletách srovnatelných s dnešními nemluvě. Není divu, v době Ernstova panování zde kvetl společenský život, na zámku se střídaly šlechtické návštěvy, osobnosti výtvarného umění, politici (např. T. G. Masaryk). Ti by asi na nějakou klozetovou věž zvědaví nebyli.

S tímhle vybavením už byste se asi k bydlení také dali přemluvit, že? :) Samozřejmě jen kdybyste nemuseli luxovat a utírat prach!
V roce 1897 zámek dokonce navštívil císař František Josef I. Na jeho památku byl zhotoven pamětní nápis, jehož autorem je malíř Hanuš Schwaiger. Ten rovněž vytvořil sluneční hodiny v předzámčí. O výtvarníkovi si budeme vyprávět, až

půjdeme kolem hřbitova. Což bude asi tak za hodinu.

Vidíte sluneční hodiny v předzámčí? A krásně vyvedené erby nad vchodem? Tentokrát se barvy štítu a kříže otočily.

Jdeme hledat tajenkové slovo na nádvoří. Pohlédněte na zeď napravo.

2. **Opište třetí slovo z nápisu.**

Dokázal by někdo z vás přečíst letopočet úplně dole? Je pěkně dlouhatánský…

My si počkáme, my máme čas. :)

Kdo má? Napište nám výsledek na veldo@veldo.cz a uděláte nám svou chytrostí a šikovností radost!
Kdo by chtěl mít pokojíček ve věži v rohu zámku? Možná nějaká princezna… To by jí ale asi padaly na zem v noci polštářky z postýlky, protože by ta postýlka nešla přirazit ke zdi.

Která princezna byla zavřená ve věži, aby se k ní nedostal švec? Vzpomenete si? Švec Jíra si pak vyrobil křídla a stejně si princezničku odnesl. To je naše oblíbená pohádka od Jana Drdy. Kterou pohádku máte rádi vy?

Jak už jsme se zmínili, v budově zámku je doma **Městské muzeum**. Nachází se zde *expozice Historického ohýbaného nábytku* značek Thonet, Kohn, Fischel a Mundus. Dozvíte se zde vše o výrobě ohýbaného nábytku od 2. poloviny 19. století do 1. poloviny 20. století. Spatříte nejzajímavější kousky ze sbírek firmy TON, a. s.

Další expozice je věnována *období napoleonských válek*. Zájemci o historii si zde mohou prohlédnout ukázku vojenského špitálu, a to včetně uniforem chirurga a jeho pomocníka, replik zbraní palných i chladných, výbavy dělostřelectva a bubeníků. Dokonce i pozůstatky ještě z bitvy u Slavkova.

Největšími expozicemi jsou ovšem *Keramika*, *Bystřické cechy* a *Pracovna Františka Táborského*. Pokocháte se v nich keramikou z manufaktur v Bystřici pod Hostýnem, Holíči, Hranicích, Vranově, z dalších míst Čech, Moravy a Slovenska i výrobky lidových dílen ve Valašském Meziříčí a Rajnochovicích nebo pracovnou zakladatele muzea pana Táborského.

Pomalu zámek opouštíme, vracíme se k hlavní silnici. Naposledy se na malebné šlechtické sídlo podívejte. A také vedle něj a za něj.

V roce 1933 se Loudonové dostali do finančních potíží a zámek přešel do majetku státu. Ministerstvo obrany v něm zřídilo vojenské sklady zdravotnického materiálu. Začalo postupné chátrání staveb i parku. Od roku 1990 patří zámek městu, které jej postupně opravuje.
Zámecký park, který je odsud vidět jen trošku, byl v 19. století považován za jeden z nejkrásnějších na Moravě. Věhlasu dosáhl právě za Oliviera Loudona, který založil zimní zahradu, oranžerii i skleníky, v nichž pěstoval vzácné okrasné a užitkové rostliny. V zeleni se rovněž nachází kopie sochy generála Laudona. Od roku 1935 ale park postupně ztrácel svou hodnotu a jedinečnost. V současnosti ho vlastní Armáda ČR, stále je zde umístěno Centrum zdravotnického materiálu a nikdo z civilů do něj nesmí. Jaká škoda!

Od zámku se vydáme ke kostelu. Nejprve však musíme překročit řeku a také zamávat svatému Janu Nepomuckému, který ji zde hlídá.

Víte, jak se řeka jmenuje? Zkuste říct zdrobněle název města a máte to. :)

Řeka Bystřička pramení kousek odsud, nad podhorskou vesničkou Chvalčov. Protéká celou Bystřicí pod Hostýnem až do nedalekých Dřevohostic, kde se vlévá do jiné řeky se zdrobnělým názvem a to do Moštěnky.

Za řekou na nás čeká **kostel sv. Jiljí.** Jeho základy pamatují 14. století. Zažil mnoho požárů. Při velkém v roce 1833 byly zasaženy jak kostel, tak fara. Při obnově byla vystavěna nová věž, čímž kostel získal dnešní podobu. Hlavní vchod je veden podvěžím.

Vchod do kostela hlídají dvě sochy.

3. **Co drží v ruce postava napravo?**

Obejděte sochu a podívejte se na letopočet z druhé strany. Kdopak z vás ho přečte? První číslice je dost „divoká“, že?

Spočítejte na kamenném portálu vchodu kytičky. Kolik vám vyšlo? Nám pět. :)

Teď spočítejte černé tečky na dřevěných dveřích!

Děláme si legraci, to bychom tady byli ještě zítra. A my musíme jít dál. Třeba zrovna do kostela.

Uvnitř vás upoutá hlavní oltář z druhé poloviny 18. století. Hostýnský obraz Panny Marie zvaný Rottalovský je ze 17. století a také kalichovitá mramorová křtitelnice byla zachráněna z původního vybavení kostela.

Ovšem hlavním bystřickým náboženským turistickým magnetem není zdejší kostel, ale Svatý Hostýn, jedno z nejvýznamnějších poutních míst na Moravě. Je odsud jen kousek, takže když si budete chtít vycházku prodloužit, tak vám zhruba v půlce výletu poradíme, jak to máte udělat. :)

Vracíme se opět směrem k parkovišti. Znovu přejdeme řeku. (Kdo si vzpomene, jak se jmenuje? :)) Vydáme se proti jejímu proudu doprava. Napojíme se na n*aučnou stezku nesoucí jméno T. G. Masaryka.*

Víte, kdo byl pan Masaryk?

První československý prezident. Město a jeho okolí si oblíbil, strávil tady roku 1898 s rodinou léto. Místy, která měl rád a kudy pravidelně chodil, vede **Naučná stezka Chodník Masarykových**. (Pak pokračuje na Chvalčov a dál do Hostýnských vrchů.)
Stezka začíná u **zámku** *v Bystřici pod Hostýnem, pokračuje do parku* **Zahájené** *a podél říčky Bystřičky a nového Masarykova háje vás vede k* **Lesní tělocvičně** *a* **domu č. 401** *na Chvalčově. Tady je také umístěna pamětní deska. Cesta pokračuje do kopců směrem ke* **Kozinci** *a poté se vrací do obce k* **Jaroslavově studánce.** ***K****ončí u chaty Švajgrovka, těsně pod Svatým Hostýnem, takže závěr stezky nabízí velké převýšení. Trasa je dlouhá 9 km.*

My si z tohoto chodníčku ukrojíme pro náš výlet jen dvoukilometrovou část.

Jdeme hledat kámen se znaky dvou měst. Na prvním je v horním poli kozel ve skoku, dolní je třikrát černo-stříbrně dělené. Jak se kozel do erbu města dostal, není známo, ale vypadá dosti strašidelně. Trochu jako čert.

Druhý znak patří městu Salzkotten. Proč? Je to partnerské město Bystřice pod Hostýnem. Obě města pojí téměř třicetileté přátelství. Vy se právě procházíte po Salzkottenské promenádě, příjemném místě na nábřeží, které tvoří část ulice Kamenec. Promenáda je pod stromy, s lavičkami, záhony květin a také pamětními kameny s kovanými emblémy obou měst. Za chvíli najdete ještě druhý.

Teď objevte naučnou tabuli, na které se o kolonádě píše, a najděte měsíc, kdy byla otevřena.

4. **Napište měsíc, kdy byla kolonáda otevřena.**

Nyní hledáme olši.

Děti, víte, co to je? Kdo řekl, že víla? :)

Ne, není to víla, ale krásný strom. Díky své výjimečnosti patří ten, který hledáme, mezi chráněné památné stromy České republiky.

Olše je strom s kuželovitou korunou, vysoký až 30 m. Listy jsou střídavé, řapíkaté, okrouhlé a široce vejčitého tvaru. Na špičce tupé, na okraji zubaté. Poznat olši je docela těžké, tak třeba tenhle popis pomůže. Pokud tu tedy nejste v lednu. To vám nepomůže vůbec nic. :)

Olše velmi dobře snášejí znečištěné ovzduší, proto jsou často vysazovány v okolí průmyslových objektů. Ze dřeva olše se vyrábějí zejména dýhy a nábytek. Měkké olšové dřevo slouží také řezbářům. Olšová kůra zastavuje průjmy a hojí střevní i jiné záněty. Zvláště tinktura z kůry je silně antiseptická, dovede zahubit i bakterie, jako jsou Escherichia coli, stafylokoky a další.

Tady ale kůru raději neokusujte a účinnost nezkoušejte. Přece jenom je to památný strom. :)

Míjíme dřevěnou sochu (asi anděla?) a také zelený domeček, před kterým je pumpa. Za okny domečku na děti vždy čeká nějaké překvapení. My šli trasu v zimě, kdy zde byly vystaveny krásné perníkové domečky.

Stále se držíme naučné stezky, která nás přivede do **Městského parku Zahájené**. Kdysi zde byly lázně. Park je nyní se svou rozlohou 9 hektarů **největší zelenou plochou ve městě**. Říčka napájí **chovný rybníček** v západní části.

Vidíte ostrůvek a divoké kachny? Víte, kdo je samec a kdo samička?

Tak jako u mnoha jiných druhů ptáků se i kachna divoká vyznačuje výrazným pohlavním dimorfismem. Co to je? Že jsou kachní holky a kluci úplně jinak zbarvení. Kačeři jsou pestří parádníci se zelenkavou hlavinkou, kačenky hnědočerné Popelky. Jestlipak víte, proč tomu tak je? Nenápadné ochranné zbarvení chrání samičky před dravci, když sedí na vajíčkách. Neuvidí je a půjdou po kačeřích tatíncích...

Kde se dnes cachtají kachny, smáčeli se v polovině 19. století lázeňští pacienti. Léčily se tu nemoci dýchacího ústrojí, a to čerstvým vzduchem, tzv. jehličnatými koupelemi a žinčicí (ovčím mlékem). Rozkvět Bystřice nastal po roce 1817 díky Rukopisu královedvorskému, který o městě píše. Ožily tak i poutě na Svatý Hostýn. Rovněž se rozvíjela výroba perníku, svící a voskových obětin.

K největšímu rozvoji kraje došlo po roce 1861. Tehdy přišli do Bystřice němečtí průmyslníci. Michael Thonet se synem Augustem zde založili továrnu na ohýbaný nábytek. Rozšíření průmyslové výroby znamenalo příliv dělníků, nových obyvatel obce. Takže už v roce 1864 mohla být Bystřice prohlášena městem. Díky Thonetům byla také do Bystřice v roce 1882 zavedena železnice. Tu dnes potkáme hned několikrát.

Pokračujeme dál k budově bývalých lázní. Na omítce zůstaly bohaté květinové ornamenty. Ale nás zajímá restaurace Zahájené a dřevěná socha u ní. V levé ruce nejspíš drží čarodějnice otrávené jablko.

5. **Co drží v ruce pravé?**

V areálu najdete **koupaliště**, zahradní restauraci, dětský koutek a **minigolf**. Můžete si zde pohrát na mnoha hřištích. Naše mapka vás povede k nejzajímavějším z nich. Ale ne abyste se tu „zasekli“ na hodiny… Ještě nás čeká kus cesty! :)

Když si děti hrají, my dospěláci se můžeme rozhlédnout po okolí. Obklopují nás **Hostýnské vrchy**. Ty se nacházejí na území okresů Zlín a Kroměříž v oblasti vnějších západních Karpat. Jejich celková rozloha je 20 400 ha. Pokrývají je bukové a jedlobukové lesy, na pastvinách a prameništích se vyskytují vzácné druhy rostlin (především z čeledi orchidejí). Do Bílých Karpat vede za těmito květy také jeden z našich výletů s tajenkou.

Bohužel však tyto krásné lesy dosti zdecimoval kůrovec, takže na vrcholcích vznikly velké „plešky“.

Kůrovec neboli lýkožrout je vážný problém. A to po celém světě. V posledních letech se však ve střední Evropě rozmnožil natolik, že byla vyhlášena kůrovcová kalamita. Kůrovec je brouček o velikosti 1 až 9 mm. Když se jeho larvičky vylíhnou, ihned se začnou živit lýkem stromu a budovat chodbičky. Doba výkrmu larvy lýkožrouta se pohybuje od 6 do 30 dnů. Jakmile je larvinka dostatečně vykrmená, vyhlodá si na konci chodbičky kukelní kolébku, kde se na 6 až 17 dnů zakuklí. Poté se vylíhne brouk, který dospívá zhruba 20 dnů. Začne žrát zbytek lýka, který zůstal v okolí chodbiček. Pokud mu dojde potrava, vyleze a přelétne na jiný strom. Jeden kmen může být napaden i 200 000 broučky. Když se v období podzimu ochladí, zaleze lýkožrout pod kůru nebo do hrabanky a zahájí přezimování. Je schopný přežít i velmi nízké teploty.

Brouku, odleť! My tě tady nechceme!

Pokračujeme dál až pod železniční most. Podívejte se na nápis na zdi. Říká: „Stop making stupid people .....“

6. **Doplňte slovo.**

Přeložili bychom to volně asi takto: Nedělejte z hloupých lidí slavné lidi.

Něco na tom bude. :)

Naučnou stezku opustíme chvilku poté, co podejdeme železniční trať. Pak odbočíme doprava a opět přejdeme řeku. Přejdeme také hlavní ulici Vsetínskou a hezky rovně za nosem zamíříme kolem popelnic na tříděný odpad do ulice A. Kašpara.

Za domy už je krásně vidět vrch Hostýn.

Mineme ulici F. Ondrúška a A. Kašpara (vidíte, jak krásně barevné řadové domky lícují?) a vydáme se doprava ulicí

Kroužky zpátky do města. Těsně před tím, než do ní odbočíme, natrefíme na další hezké hřiště.

Protože máme chviličku volna, můžeme si říct něco o tom, co je ohýbaný nábytek, o kterém jsme dnes už také hovořili. Továrna je kus od centra města, kudy procházíme, na tu cestou nenarazíme, ale – jak už víme – v městském muzeu se ohýbanému nábytku jedna z expozic věnuje.

*V roce 1861 byl v Bystřici pod Hostýnem zahájen provoz továrny na ohýbaný nábytek, dnes nejstarší svého druhu na světě. Její zakladatel Michael Thonet, jehož jméno měla továrna v názvu, si toto místo nezvolil náhodou. Bylo obklopeno bukovými lesy, které nabízely dostatek materiálu na výrobu. Ušetřily se tím nemalé výdaje za transport a pracovní síly. Již deset let po otevření se zde vyrábělo 300 000 kusů ohýbaného nábytku za rok. V roce 1912 to bylo již 445 000 kusů, o které se staraly téměř 2000 zaměstnanců. A rodina Thonetů zase o ně. V Bystřici pod Hostýnem zřídili osvícení továrníci odborné školy, ve kterých se zpracování dřeva studovalo. Ale i mateřské školy. Zasloužili se o tovární kapelu, podpořili výstavbu železnice, vybudovali dělnické domy a třeba i kasino. Po první světové válce vznikl mezinárodní koncern, který fungoval do roku 1940. Do konce druhé světové války byl řízen správcem jmenovaným říšským protektorem. Vyhláškou ministerstva průmyslu ze dne 7. března 1946 se stal národním podnikem THONET, v roce 1953 následně přejmenovaným na TON, což je zkratka slov **T**ovárna na **O**hýbaný **N**ábytek. Od roku 1994 je již TON akciovou společností. Ohýbá se tu dál, i když méně než v minulosti. I tak je nábytek z Bystřice pod Hostýnem stále po světě známý a proslulý.*

Jak se asi dřevo ohýbá? Jak je možné, že nepraskne? Kdopak ví? Poradí tatínek, dědeček?

Jakékoli dřevo nezakroutíte. Bukové ano. Bukový hranolek je třeba napařit sytou párou. Změkne natolik, že se dá ohýbat. Ruční ohyb opěradlové části nejen nejznámějších židlí na světě, které jsou známé jako číslo 14 a číslo 18, se provádí pomocí tvárnice, jejíž tvar kopíruje speciální pásnice zabraňující praskání ohýbaného dřeva. Parním způsobem probíhá také ohýbání sedadla, které je v současnosti více automatizované.
No, že bychom byli na základě tohoto líčení schopni něco ohnout, to asi ne. Ale židličky jsou to krásné...

Ulice Kroužky nás povede kolem městského hřbitova pořád rovně, až k ulici Havlíčkova, kde se nachází starý hřbitov s kaplí sv. Vavřince. Vidíte, jak jsou náhrobky vystříhány v keřích? Zvláštní, že?

Na městském hřbitově je mimochodem pochován malíř Hanuš Schwaiger, který v Bystřici bydlel a tvořil od roku 1890. Cestoval po Holandsku a po návratu se usadil na Slovácku, odkud jej věřitelé vypudili do Hostýnských vrchů. Zde zažil nejplodnější éru své tvorby. Léto trávil v hájovně na pasece na svahu Hostýna (dnešní chata Švajgrovka), zimu v domě na Masarykově náměstí č. p. 71, kde je i jeho pamětní deska. Namaloval také sluneční hodiny a pamětní desku na zámku.

Vzpomínáte si na ně? Viděli jsme je hned na začátku výletu.

Ač se na hřbitově přestalo pohřbívat už v roce 1885, úředně byl zrušen až roku 1921. V severovýchodní části se nacházel hromadný hrob. Dodnes tu v hlíně odpočívá 48 rakouských a ruských vojáků z bitvy u Slavkova, která se odehrála 2. prosince 1805. Nebožáci zesnuli v bystřickém špitále na následky zranění nebo podlehli následné epidemii cholery.

Možné prodloužení trasy – autobusem na Hostýn:

Nejznámější památkou kraje je Hostýn se svou mariánskou svatyní. Je to nejnavštěvovanější poutní místo na Moravě. A po Velehradě také nejpamátnější.

Pokud se na svatyni chcete podívat, nyní je správný čas. Stačí totiž projít hřbitovem a... Hned za ním je autobusová zastávka, ze které pravidelně na horu jezdí autobus. Je to nejjednodušší způsob, jak se na Hostýn dostat, autobusy jezdí často a nahoře jste asi za 10 minut. Pro auta jsou k dispozici placené povolenky k výjezdu v omezeném množství, takže doporučujeme nespoléhat se na volná místa a vyjet opravdu autobusem (anebo pěšky, ale to si výlet hodně prodloužíte).

*Horu Hostýn tvoří dva vrcholy. P**outní chrám a řeholní dům leží na západním vrcholu** (718 m). Četné archeologické průzkumy prokázaly osídlení Hostýna již ve starší době kamenné. Dominantním objektem je poutní **bazilika Nanebevzetí Panny Marie** (dostavěna r. 1748) se sochou Panny Marie. Je obklopena ambity s kaplemi. Na počátku schodiště, které vede až k bazilice, je **Vodní kaple** s vývěrem zázračné vody. Velice cenná je **Jurkovičova křížová cesta** s Kohlerovými mozaikami. Poslední zastavení cesty (kruhová kaplička Božího hrobu) je v blízkosti lesního hřbitova. Zde jsou na věčném odpočinku osobnosti, jejichž život byl spojen se Svatým Hostýnem.*

*Na vyšším severním vrcholu (736 m) je 15 m vysoká **rozhledna** s 59 železnými schody. Vedle rozhledny stojí větrná*

elektrárna.

Podle pověsti, která však byla poprvé zapsána až v roce 1665 v díle jezuity Bohuslava Balbína, se zde ve 13. století ukrývali lidé při velkém nájezdu Tatarů. Trpěli však nedostatkem vody, proto se modlili k Matce Boží. Na její přímluvu zde vytryskl pramen a mohutná bouře donutila Tatary k ústupu. Archeologické nálezy však neposkytují sebemenší doklad podobné události. Počátkem 19. století hostýnskou legendu znovu proslavil Václav Hanka. Hostýnský zázrak tvoří významnou část básně Jaroslav v Hankou „objeveném" Rukopise královédvorském.

Pokud se zrovna trefíte časem do odjezdu autobusu, tak vyjet nahoru, trochu se tam projít a zase jet dolů vám zabere asi tak hodinku. Vše však záleží na jízdním řádu.

Ale teď zpátky ke kapli **svatého Vavřince**. Už v 16. století, to je skoro 500 let!, vznikl hřbitov v dnešním parku Zahájené a **ve století 18. tady nechal pan farář Straka na vlastní náklady tuto kapli. Zvenku jsou při kapli zazděny náhrobky. Tento hřbitov se využíval až do roku 1885, pak byl založen nový městský hřbitov a Loudonský hřbitov při hostýnské cestě, kde se nachází náhrobky členů rodiny Loudonů, ale také náhrobky některých jejich příbuzných a přátel. Pozoruhodná je pseudorománská kaple zdobená freskami malíře Hanuše Schwaigra.**

Najděte napravo od kaple poslední dochovaný náhrobní kámen starého hřbitova.

7. **Opište poslední slovo z kamene.**

Kousek pod kaplí mineme pamětní zastavení tvořené deskou s reliéfem části Komenského mapy Moravy a jeho bustou. Vydáme se do ulice **Rusavská.** To je ta, na jejímž začátku je dům s kolem na stěně. Koho bolí nohy, může se jít zeptat majitelů, zda by mu ho nepůjčili. :)

V této ulici najděte dvě vrby – jednu „kudrnatou" a jednu normální. U té „normální" je lavička. Výhled je z ní přímo parádní. :)

Odbočujeme doprava na **Třídu legií**. Zde nás zaujalo hlavně to, že skoro u každého domu bylo krmítko pro ptáčky. Přesvědčte se. Je to tak a je to tak správně.

Než nás Třída legií odvede do dalšího parku a na Schwaigrovo náměstí, je čas si říct pár slov k historii města.

Okolí Bystřice pod Hostýnem bylo osídleno už v pravěku. Samotné město vzniklo o mnoho století později na křižovatce obchodních cest. Nejstarší písemná zpráva pochází až z 8. ledna 1368, kdy se městečko Bystřice stává majetkem Bočka z Kunštátu, praděda krále Jiřího z Poděbrad. František Antonín z Rottalu nechal v polovině 18. století postavit poutní kostel na Svatém Hostýně. Roku 1827 se Bystřice dostala do rukou svobodného pána Oliviera Loudona, potomka slavného generála. Za jeho vlády dosáhla Bystřice největšího věhlasu a rozkvětu. Olivier i jeho syn Ernst byli nadšenými botaniky, pěstovali v Bystřici mnoho zajímavých rostlin.

Do dnešní doby se v Bystřici dochovala více než 150 let stará vzácná platanová alej, která nemá v naší republice obdoby. Najdete ji v ulici Pod Platany u zámku, kde náš výlet začínal i končí. Na konci výletu ji tedy uvidíte z obou stran – od Duhy napravo a od zámku nalevo.

Jdeme hledat katalpy. Co to je? Co myslíte?

Nepřehlédnutelný strom s obrovskými srdcovými listy, výraznými květy i plody. Katalpa neboli fazolový strom rychle roste, jeho od přírody zvláštně tvarovaná koruna poskytne potřebný stín, a navíc vás ochrání před dotěrným bodavým hmyzem. Odpuzuje komáry. Voní totiž po tabáku, který hmyz nemá rád.

Kdo vidí „fazoláče"?

Teď musíme najít mateřskou školku, kterou na omítce hlídá jedno domácí zvířátko. Zanechalo na stěně otisk tlapiček. Kolik jich je?

8. **Kolik prstíků vidíte na otisku tlapky?**

Projdeme park a vydáme se směrem k sokolovně. Jak jinak než ulicí **Sokolskou**! **:)**

Z ní ovšem brzy odbočíme doprava do **Nádražní**, která nás poté odvede Dolní ulicí až na **Masarykovo náměstí**.

Nalevo u školy zapátráme po pomníku s reliéfem hlavy Michaela Thoneta.

Kdo ho našel?

Busta připomíná zakladatele zdejší výroby ohýbaného nábytku. Byla odhalena v roce 2013.

9. **Opište první číslici z desky pod bustou.**

Nalevo vidíte fontánu Duha. Od 90. let 20. století symbolicky otevírá vstup do centra města. Podle tvůrců je vyjádřením idey svobody, míru, života. Vodní stěna vytváří se slunečními paprsky světelné efekty a v parných letních dnech může posloužit jako osvěžující sprcha.

Duha patří k nejkrásnějším jevům pozorovatelným na obloze. Vzniká odrazem, lomem, ohybem světla v atmosféře. Objevuje se, když prší a zároveň svítí slunce. První, kdo vědecky duhu popsal, byl francouzský filozof, matematik a fyzik René Descartes. Vznik barev však objasnil až Isaac Newton. Dokázal, že se paprsek při průchodu skleněným hranolem nebo dešťovou kapkou rozkládá na barvy. Mezi nezapomenutelné zážitky ovšem patří spatření duhy při nočním dešti v období kolem úplňku. Je to měsíční duha, které se také říká měsíční halo.

Víte, z kterých barev se skládá duha? Pokud ne, nabízíme jednoduchou pomůcku. ***Č****ervený* ***o****známil,* ***ž****e* ***i z****ítra* ***m****áme* ***f*** *yziku. Je to tedy 7 barev: červená, oranžová, žlutá, indigo, zelená, modrá a fialová.*

10. **Jaká barva vznikne, když smícháte modrou a červenou?**

Napravo za řekou vidíte již zmiňovanou platanovou alej. My k ní ale zatím nejdeme. Odbočíme doprava a za pár minut už jsme opravdu jen kousek od cíle – totiž na Masarykově náměstí.

Zde stojí za zmínku pískovcová kašna s bronzovou sochou Panny Marie Vítězné ochrany Moravy. Je tvořena třemi prameny představujícími minulost města, čistotu bystré horské vody a naději s pomocí. Tak teď ještě poznat, který pramen je který, že?

Na okraji kašny najděte erb s dravcem. Vztahuje se k naší historii, takže je to jednoduché.

11. **Napište název ptáka.**

Z náměstí už je to jen kousíček k zámku, kde na vás čeká odměna. :)

Ještě vám však chybí jedno písmenko do doplňovačky. Čeká na vás u řeky u sochy Jana Nepomuckého.

Drží v ruce kříž, na němž je přibitý muž. Doplňte jeho jméno: Ježíš .....

12. **Napište druhé jméno.**

Vy ho budete spíš znát jako miminko. Ježíška, který vám nechává dárečky pod vánočním stromečkem. Už víte, co si budete letos přát? :)

My nové boty, protože z těch všech výletů s tajenkou, co jsme pro vás jen v tomto kraji prošli, už je máme pěkně prošlapané.

Když se podíváte do tajenky, kouká na vás z doplňovačky zvláštní jméno. Kdopak to je?

Šlechtici se zvláštním jménem – Olivier von Loudon (1795–1881) – patřil zámek od roku 1827. Začínal sice podobně jako jeho předkové v armádě, později však dal přednost kytičkám. Význam jeho botanických sbírek překročil moravské hranice. V roce 1830 se oženil s mladičkou Viktorií hraběnkou von Troyer, s níž měl syna Ernsta (1832–1915). Viktorie zemřela pár měsíců po porodu a Olivier se už podruhé neoženil. A jak už jsme si říkali, Bystřici trvale obýval, a získal tak k městečku, jeho obyvatelům i okolí osobní vztah. V době jeho panování zde kvetl společenský život.

Máme vyluštěno. Teď už jen stačí vyzvednout si v informačním centru na zámku (ověřte si otevírací dobu, informace jsou na začátku textu) dáreček a hezky za něj poděkovat. Tento výlet si u nás objednal Region Kroměřížsko, a proto byl

ZDARMA!

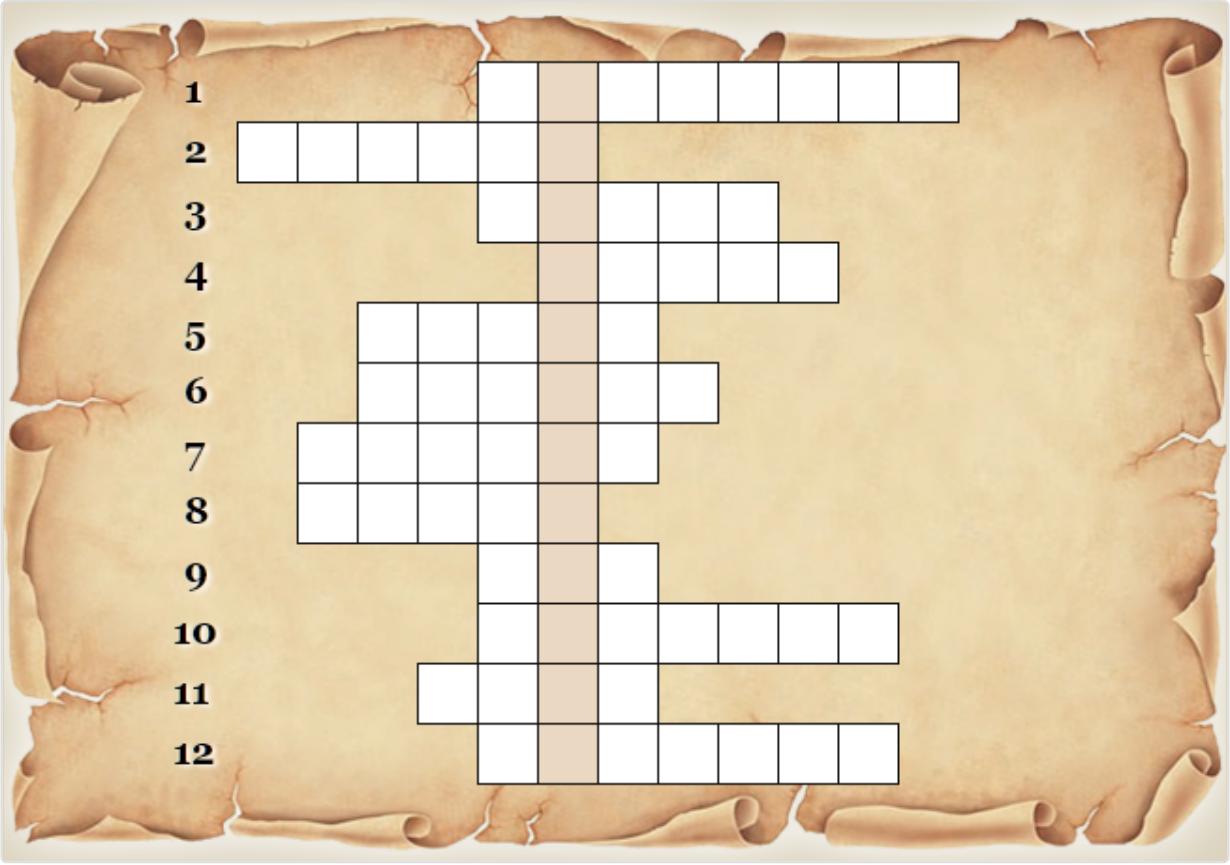
My děkujeme také a přejeme šťastnou cestu domů! :)

Doufáme, že se vám výlet s tajenkou líbil, a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly mimo jiné použity informace z webů: www.bystriceph.cz, www.ton.eu.

Otázky k tajence

1. **Jako má kříž na štítu barvu?**
2. **Opište třetí slovo z nápisu.**
3. **Co drží v ruce postava napravo?**
4. **Napište měsíc, kdy byla kolonáda otevřena.**
5. **Co drží v ruce pravé?**
6. **Doplňte slovo.**
7. **Opište poslední slovo z kamene.**
8. **Kolik prstíků vidíte na otisku tlapky?**
9. **Opište první číslici z desky pod bustou.**
10. **Jaká barva vznikne, když smícháte modrou a červenou?**
11. **Napište název ptáka.**
12. **Napište druhé jméno.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 10.11.2026 22:54